

ONLINE SAJTÓTÜKÖR A KÖZÖS EMLÉKEZET LENYOMATÁRÓL

■ „Az értéktár a közös emlékezet lenyomata. Arról szól, hogy mi definiál bennünket, erdélyi magyarokat. Mi az a hozomány, amelynek alapján azt mondhatjuk, lám, nem éltünk itt hiába ezer évig.” Tekinthetjük úgy, mint egy listát, akár egy Excel-fájlt – fejtette ki Hegedüs Csilla, az RMDSZ Kulturális főosztályának ügyvezető alelnöke, egy, a *Maszol.ro* hírportálon közölt interjúban. Elmondása alapján természetes, hogy az erdélyi közösség igényt tart értékei rendszerére. Az is világos, hogy többfajta lista létezik, mert például más örökséget akar megvédeni Barót és Tasnád. Mert előbbinek a Szent Adalbert-templom, utóbbinak Bíró Lajos filoxéra elleni harca jelenti az értéket. „A templom is és a filoxéra elleni harc is a megmaradást szolgálta, a közösség építését, erősödését jelentette” – fejtette ki Hegedüs Csilla.

Arra voltam kíváncsi, hogy az erdélyi magyar online sajtó hogyan kezeli ezt a témakört. Több oka van annak, hogy „csak” az online területet vizsgálom. Erdélyben még igen nagy a kereslet az írott sajtó iránt, azonban ez a tendencia is már inkább az online média javára kezd átalakulni. Az írott sajtó kutatása nagyobb teret kíván magának, és nehezebb is hozzáférni az archívumokhoz.

Az értéktár többről szól, mint a kürtőskalács és a korondi agyagfazék? A tematizálás választ ad arra, hogy az örökség megvédése miért fontos. Beszél a hagyományokról, erdélyi magyar gondolkodásmódról, a „rólunk”-ról, a „miénkről”, a megmaradásról és nemzetpolitikáról? Jogi szempontból, miért lényeges egy-egy

érték „nemzetközi szintűvé emelése”? Hát az, hogy a magyar állam törvényeiben megfogalmazott hungarikumként tekintsék?

Az átböngészett portálok (*Transindex, Maszol, Főtér, uh.ro, székelyhon.ro*) mindegyike érintette a témát. Azonban ehhez azt is hozzá kell fűzöm, hogy az értéktárral kapcsolatos írások többsége csupán az RMDSZ közleményeiből, illetve az MTI hírügynökség anyagaiból állnak. E következtetés egyik legjellemzőbbike *Transindex*, amelynél a 12 találatból mindegyik sajtóközlemény. Tájékoztatnak az értéktár létezéséről, céljairól, és nagyjából emnyiben merül ki a téma. Meglepetésként ért az, hogy az udvarhelyi hírportál csak a kürtőskalács szintjén emeli ki az értéktárat. 2015 decemberében röppent föl a hír ugyanis, hogy a magyar állam különleges terméké nyilváníthatná a kürtőt, és futólag megemlítik, hogy közben „előterjesztették az Erdélyi Magyar Értéktárba való felvételre is”. Más, a tárggyal foglalkozó információval nem szolgálnak az olvasók számára. A *székelyhon.ro* hírportált sajnos nem tudtam elemezni, az archívumban talált cikkeket ugyanis a kutatás ideje alatt nem lehetett elérni.

A *Főtér* továbbfejlesztette a közleményeket, a részletes beszámolókkal, véleményformálással sugallva egyfajta érdeklődést az értéktár munkásságának irányába. Például a cím: *Erdélyi és partiumi értékek kerültek be a Magyar Értéktárba*, és rögtön utána: *Amire büszkék vagyunk*. Érdekességeket is megosztanak az olvasókkal, például, hogy „A küllhoni magyar értéktárban jelenleg mindössze

öt erdélyi érték szerepel” (ez 2015-ben), és rögtön hozzáfűzik: „a civilszervezetek szerint ez nem tükrözi azt a felbecsülhetetlen szellemi és természeti vagyont, amelyet az erdélyi magyarság őriz, és amelyeknek helye régén a Hungarikumok Gyűjteményében lenne”. Ugyanennél a cikknél kisértékesen emelik ki mindezen örökségeket „Erdély-ikonokká”. Ugyanitt fontos megemlítenem azt is, hogy a *Főtér* készített külön összeállítást *Mi fán terem az erdélyi hungarikum?* címmel. Ebben beszámolnak például arról, hogy az „értékgyűjtés nem számít éppen sikerárgazatnak Transzszilvániában”, illetve elmagyarázzák, hogyan épül fel az örökségek fontossági piramisa, hogyan védi mindezeket a magyarországi törvényhozás, és miért olyan jelentősek a hungarikumok. A végén pedig újabb érdekesség: „Összesen 106 külföldi értéket regisztráltak eddig, ebből mintegy 70 a Vajdaságból származik, és – fogózanak meg – 5 darab Erdélyből” (szintén 2015-ös adat). Végül pedig hozzáfűzik: „Minden jel szerint lesz munkája bőven az erdélyi értéktár kezdeményezőinek.” Ezenkívül, a *Főtér* más sajtógyártmányú anyagában is követi az értéktár híreit.

A *Maszol* hírportál is aktívan követte az értéktár történéseit. Interjút készítettek Hegedüs Csillával, aki érthetően elmagyarázza a kezdeményezés fontosságát, céljait, tehát hogy hogyan lehet transzilvánikum a borvív, avagy a Bulgakov kávéház. Itt

azt is megtudhatjuk például, hogy a transzilvánikum kifejezést – más jelentésben – már levédte az Erdélyi Kézműves Céh, de nem hivatalos formákban természetesen hozzákapcsolhatjuk az értéktárhoz. A tanulmány egyik legérdekesebb pontját is a *Maszol*-nál fedeztem fel, ugyanis negatív hangvételű véleménycikkre bukkantam, amire máshol nem volt példa. Sebestyén Mihály jegyzetében teszi fel a kérdést: örvendezünk a lajstromba szedett örökségnek, de utána mi lesz? „Melyik hatóság ismeri el a bizottmány és védenc jogosságát?” Szerinte amíg az RMDSZ-nek nincs megfelelő stabil helyzete a kormányban, addig nincs semmi garancia hogy a deklaráltan magyar értékeket bárki is tiszteletben fogja tartani. Ezenkívül megjelenített egy gúnyos hangvételű glosszát is. Ez azért érdekes, mert igen ritka jelenség az erdélyi sajtóban, hogy ironikus hangvételű anyagok jelenjenek meg az RMDSZ bármely tevékenységéről, illetve magáról az erdélyi magyar témaköréről.

Az online érdekessége, hogy külön követni lehet az anyagokhoz írt hozzáfűzéseket. Akármennyire is „catchy” a téma, a hozzászólások száma igen elenyésző (ebbe nem tartozik bele a Facebook vagy akár más közösségi oldal). Az olvasóközönség tehát igen közömbösnek minősült az Erdélyi Magyar Értéktárral szemben, ami megmagyarázhatja a portálok relatív passzivitását is a tárgykörrel.

Kádár Kata